Nguyễn Thị Thu
(biên soạn)

ĐỌC EHON CHO BÉ

Phương pháp giáo dục con của cha mẹ Nhật

Tủ sách Người Mẹ tốt

PN NHÀ XUẤT BẢN PHỤ NỮ

Nguyễn Thị Thu
(biên soạn)

ĐỌC EHON CHO BÉ

Phương pháp giáo dục con của cha mẹ Nhật

NHÀ XUẤT BẢN PHỤ NỮ

Rất mong nhận được góp ý của bạn đọc
Mọi ý kiến xin gửi về email: nguoimetot@quangvanbooks.com

Hợp đồng xuất bản sách được kí giữa Công ty cổ phần sách và truyền thông Quảng Văn với bà Nguyễn Thị Thu.

Biên mục trên xuất bản phẩm của Thư viện Quốc gia Việt Nam

Nguyễn Thị Thu

Đọc ehon cho bé - Phương pháp giáo dục con của cha mẹ Nhật / Nguyễn Thị Thu b.s. - H. : Phụ nữ ; Công ty Truyền thông Quảng Văn, 2016. - 88tr. ; 15cm

ISBN 9786045632390

1. Giáo dục gia đình 2. Nuôi dạy con 3. Nhật Bản

649.10952 - dc23

PNM0015p-CIP

Mục lục

Lời tựa

Cuốn sách tuyệt vời nhất là cuốn sách được đọc bằng giọng của cha mẹ

"Mẹ Mako ơi, Mako tự tắm sạch này!".

"Mẹ Mako ơi, Mako tắm xong rồi!".

"Mẹ Mako đón Mako nào!".

Trong hội chợ sách, Tủ sách **Người Mẹ tốt** đã có dịp được nghe một bà mẹ có con nhỏ chia sẻ những lời vô cùng ngọt ngào đó. Cậu bé đó mới 2 tuổi nhưng vô cùng yêu thích ehon. Mới 2 tuổi nhưng cậu bé đã có thể tập trung nghe hết cả những cuốn truyện dài, nhiều chữ dành cho lứa tuổi trên 3 như: *Bàn tay kỳ diệu của Sachi*, *Mako và chuyến phiêu lưu trong bồn tắm*, *Chiến công đầu tiên của bé Mi*,... và nghe đi nghe lại 2-3 lần hằng ngày mà không chán. Được mẹ đọc cho nghe nhiều, cậu bé đáng yêu ấy còn bắt đầu "sáng tạo" và tưởng tượng các thành viên trong gia đình là các nhân vật trong truyện. Lần nào đi tắm, cậu bé cũng bảo: "Mẹ Mako ơi, mẹ cho Mako đi tắm thôi nào!". Đi đâu làm gì, hễ nhớ ra chi tiết hoặc hình ảnh nào đó trong những cuốn ehon đã từng đọc, cậu bé đều liên hệ đến hình ảnh thực tế; mẹ cậu bé cũng chuyện trò và tham gia đóng vai cùng cậu bé. Và chính bởi sự gần gũi, ấm áp đó, tình yêu với những câu chuyện của cậu bé ngày một lớn hơn.

Tủ sách **Người Mẹ tốt** luôn trăn trở, làm thế nào để trẻ em trên khắp dải đất này đều được tận hưởng những phút giây ngọt ngào như vậy? Làm thế nào để các em mỗi ngày đều cười toe hạnh phúc? Các em không còn bị quát mắng, đánh đập, bắt ép, không bị đe dọa về cả thể xác lẫn tâm hồn, mà lúc nào cũng hồn nhiên vui tươi ca hát. Với mong mỏi đó, Tủ sách **Người Mẹ tốt** đã ấp ủ kế hoạch gửi tặng các bậc cha mẹ một món quà vô giá nhằm trợ giúp các bậc cha mẹ trong việc hình thành và nuôi dưỡng thói quen đọc sách cho con ngay từ tấm bé.

Cuốn sổ tay nhỏ xinh này sẽ giúp các cha mẹ hiểu tường tận ehon Nhật Bản là gì, tại sao người Nhật lại coi ehon là thực phẩm tâm hồn không thể thiếu trong quá trình nuôi dạy con, cách chọn sách và đọc sách cho con tương ứng với từng độ tuổi như thế nào cho phù hợp. Nhưng, trên tất cả, Tủ sách **Người Mẹ tốt** muốn các bậc cha mẹ hiểu rằng, đây là cách để chúng mình:

- Thắt chặt tình cảm với con.

- Giao tiếp hiệu quả với con.

- Tạo nền tảng học tập cho con sau này.

- Giúp con hình thành tư duy logic.

- Giúp con bước đầu hình thành kỹ năng cơ bản về cách đọc một cuốn sách.

- Giúp con tích lũy nhiều trải nghiệm mới và hào hứng với những trải nghiệm đó.

- Giúp con rèn luyện và tăng cường sự tập trung.

- Giúp con mở rộng vốn từ, phát triển ngôn ngữ.

- Tạo ra môi trường giúp con phát huy tối đa trí tưởng tượng và sức sáng tạo của mình.

Các con sau này lớn lên, mỗi ngày sẽ đọc thêm nhiều cuốn sách hay, nhưng Tủ sách **Người Mẹ tốt** tin chắc rằng: Cuốn sách tuyệt vời nhất mà mỗi con người có được chính là cuốn sách được đọc bằng giọng đọc đầy tình yêu thương, ấm áp, truyền cảm của cha mẹ.

Chúc các cha mẹ và các con có những giờ “chơi với sách” thật vui vẻ và hạnh phúc!

Tủ sách Người Mẹ tốt

Lời tác giả

Từ những ngày đầu tiên giới thiệu văn hóa đọc ehon của cha mẹ Nhật đến với đông đảo các bậc cha mẹ Việt Nam cách đây 3 năm, tôi không nghĩ rằng ehon lại nhanh chóng được cha mẹ và các em nhỏ Việt Nam đón nhận nồng nhiệt nhanh đến như vậy. Để có được sự lan tỏa nhanh chóng đó, có lẽ công rất lớn thuộc về Tủ sách **Người Mẹ tốt** thuộc Công ty Cổ phần Sách và Truyền thông Quảng Văn. Vì thời điểm ấy, Tủ sách **Người Mẹ tốt** đã đón nhận lời giới thiệu về ehon của tôi, với tư cách là đại diện nhóm dịch SakuraKids, để "mạo hiểm" đầu tư tâm sức vào một mảng sách hoàn toàn mới mẻ mà chưa biết hiệu quả kinh tế và hiệu ứng lan tỏa sẽ thế nào. Nhưng rồi ehon - thực phẩm tâm hồn giàu tính nhân văn và phong phú - đã chứng tỏ giá trị đích thực của mình, rằng tâm hồn trẻ thơ thì không có biên giới, không có rào cản về quốc gia, sắc tộc, vì vậy ehon cũng được các em nhỏ Việt Nam vô cùng yêu quý như chính tại quê hương Nhật Bản.

Nếu như văn hóa đọc ehon cho trẻ nghe ở Nhật đã trở thành phương pháp giáo dục phổ biến trong gia đình, trường học và thư viện như một phần không thể thiếu của giáo dục trẻ thơ từ hơn 80 năm nay, thì văn hóa đọc truyện cho trẻ nghe vẫn còn quá ít ở Việt Nam. Những lợi ích giáo dục to lớn mà ehon đem lại đã được mọi nhà khoa học, chuyên gia giáo dục và chính phủ Nhật công nhận và khuyến khích cha mẹ đã góp phần đẩy mạnh văn hóa đọc ehon. Chính nhu cầu đọc càng lớn đã sinh ra một lực lượng đông đảo những họa sĩ và tác giả chuyên sáng tác ehon cho thiếu nhi cùng với hơn 20 nhà xuất bản chuyên xuất bản ehon cho trẻ em. Cùng với đó là rất nhiều nhà giáo dục và chuyên gia nghiên cứu về cách đọc ehon dựa trên kinh nghiệm mấy chục năm đọc ehon cho trẻ của bản thân cũng như sự thấu hiểu tâm lí trẻ thơ đã tư vấn cho cha mẹ về cách đọc ehon cho con sao cho hiệu quả nhất, giúp con duy trì tình yêu với ehon và yêu thích việc đọc sách sau này.

Vì ehon còn rất mới mẻ ở Việt Nam, nên rất nhiều phụ huynh băn khoăn về cách đọc ehon cho con sao cho hiệu quả để giúp con hứng thú và duy trì đam mê, cũng như tiếp thu những tri thức từ ehon một cách tốt nhất. Cuốn sổ tay nhỏ này chính là những tâm đắc của tôi đúc kết từ rất nhiều nguồn tham khảo chính thống, cộng thêm những quan sát hằng ngày về việc người Nhật đọc ehon cho trẻ, và kinh nghiệm của chính mình đã đọc ehon cho con nghe từ khi mới sinh đến bây giờ.

Khi biên soạn cuốn sách này, điều tôi mong muốn nhất chính là, thông qua việc đọc ehon sẽ giúp cho hàng ngàn hàng vạn em nhỏ Việt Nam được cảm nhận trọn vẹn tình yêu thương của cha mẹ, vừa giúp các em nuôi dưỡng tâm hồn, trí tuệ, trí tưởng tượng phong phú, cùng thói quen yêu thích việc đọc sách. Niềm hạnh phúc lớn nhất khi chia sẻ văn hóa đọc ehon đến giờ là hàng ngày tôi được nhìn thấy các cha mẹ chia sẻ hình ảnh và tâm sự của mình về việc đọc ehon cho con và con yêu thích ehon như nào. Mong rằng ehon sẽ tiếp tục được mến mộ và mở rộng hơn nữa.

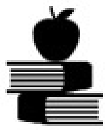
Thông tin tác giả: Nguyễn Thị Thu

Hiện đang làm nghiên cứu sinh tiến sĩ ngành Môi trường Nước ngầm và Thủy văn tại Đại học Tsukuba, Nhật Bản. Hiện cả gia đình chị sống tại Tokyo, có một con trai gần 2 tuổi. Dù không liên quan đến lĩnh vực chuyên môn nhưng chị lại rất tâm huyết với giáo dục trẻ thơ, thường xuyên chia sẻ những kiến thức nuôi dạy con của Nhật rất hữu ích cho cha mẹ Việt Nam trên facebook cũng như cộng tác viết bài cho các báo.

Các cuốn sách chị đã dịch: “Chờ đến mẫu giáo thì đã muộn”, “Cha mẹ Nhật dạy con tự tập” (Tủ sách **Người Mẹ tốt**, Công ty Cổ phần Sách và Truyền thông Quảng Văn), bộ ehon “Chơi cùng Momo – Chú bé quả đào” (Công ty sách Thái Hà), “Nuôi dạy con kiểu Nhật Bản tập 2” (NXB Phụ Nữ sắp phát hành).

Ngoài ra, chị còn cùng nhóm dịch truyện SakuraKids (nhóm dịch sách truyện ehon tình nguyện gồm những anh chị em sinh sống và học tập tại Nhật) tích cực giới thiệu và dịch những cuốn ehon, truyện thiếu nhi đặc sắc của Nhật cho các nhà xuất bản ở Việt Nam.

Địa chỉ facebook: https://www.facebook.com/nguyenthithu

Ehon là gì?

Trong tiếng Nhật, ehon được ghép từ chữ 絵 (e: Tranh vẽ) và chữ 本 (hon: Sách). Ehon có thể hiểu là những cuốn sách, trong đó câu chuyện được minh họa bằng tranh vẽ chủ yếu dành cho lứa tuổi nhũ nhi và thiếu nhi (0-10 tuổi). Ehon là những câu chuyện nhỏ có kết cấu rõ ràng (mở đầu - diễn biến - kết thúc) với nội dung phù hợp với từng lứa tuổi, lại có tranh vẽ minh họa đi kèm nên vừa nuôi dưỡng năng lực tưởng tượng, bồi đắp vốn từ vựng, vừa giúp nuôi dưỡng cảm xúc và làm cho tâm hồn trẻ thơ thêm phong phú.

Có thể nói, ehon Nhật Bản là thế giới sắc màu đầy kỳ ảo dành cho trẻ nhỏ, nhưng câu chuyện lại không xa vời thế giới quanh trẻ. Nhân vật trong truyện đều là những vật nuôi trong nhà rất gần gũi với các em như: con gà, con chó, con mèo; là chim muông hay thiên nhiên cây cỏ; là các sự vật sự việc, hiện tượng diễn ra xung quanh trẻ; cũng có thể là những câu chuyện đầy màu sắc cổ tích,... tất cả dưới đôi mắt trẻ thơ đều được nhân cách hóa qua những câu chuyện nhẹ nhàng nhưng rất thú vị. Qua đó, giúp trẻ khám phá thế giới rộng lớn và phát huy trí tưởng tượng. Các chủ đề quen thuộc như: gia đình, trường lớp, thiên nhiên, hoạt động cá nhân, nhận biết,... cũng đều được miêu tả chân thực, sinh động giống như những gì các em gặp trong cuộc sống hằng ngày, song được thể hiện dưới con mắt quan sát kỹ lưỡng, tỉ mỉ và giàu tính dân chủ, không gò bó, áp đặt. Thông qua đó, thế giới tâm hồn trẻ được lấp đầy bởi những câu chuyện giàu tinh thần nhân văn về tình cảm đồng loại, tình cảm gia đình, bạn bè, tình yêu thiên nhiên. Còn thế giới tưởng tượng của trẻ không ngừng được mở rộng, bồi đắp.

Mỗi bức tranh trong ehon đều được tác giả vẽ với tất cả tình cảm dành cho trẻ thơ, bằng sự thấu hiểu tâm lý, phù hợp với sự phát triển và nhận thức của trẻ tương ứng với từng giai đoạn. Ehon được chia ra thành 3 giai đoạn chính đó là:

- Dành cho độ tuổi 0-3: Các câu chuyện ngắn gọn, xúc tích, đọc trong 3-5 phút; nội dung đơn giản, các tranh được vẽ chi tiết to, rõ ràng, rất ít chữ, rất ít nhân vật xuất hiện trên một tranh phù hợp với nhận thức của lứa tuổi ấy.

- Dành cho độ tuổi 3-6: Các câu chuyện dài hơn, đọc trong 8-10 phút; nội dung và đề tài phong phú, các tranh nhiều chi tiết nhỏ được vẽ tỉ mỉ, nhân vật nhiều hơn, tình tiết cũng dày hơn.

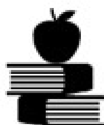
- Dành cho độ tuổi 6-10: Trẻ bước vào giai đoạn đọc sách thiếu nhi, tranh minh họa ít đi hoặc có thể là tranh đen trắng, với câu chuyện dài hơn, đọc trong khoảng 15-30 phút. Giai đoạn này là bước tiến quan trọng trong việc rèn luyện cho trẻ thói quen đọc sách sau này.

Không có bài học đạo đức nào được rút ra cuối mỗi câu chuyện. Bài học mà trẻ học được là kết quả của quá trình tự trải nghiệm và suy nghĩ của riêng trẻ. Cha mẹ nên lắng nghe và tôn trọng ý kiến của trẻ, sau đó mới chuyện trò và khéo léo giúp trẻ tự điều chỉnh, thay vì áp đặt suy nghĩ của mình và bắt buộc trẻ lập tức thực thi.

Ehon được coi là thực phẩm tâm hồn, là một phần không thể thiếu trong gia đình Nhật Bản trong quá trình nuôi dạy con cái, vì thế thị trường ehon rất phong phú, đa dạng với gần 30 nhà xuất bản ehon cùng đội ngũ sáng tác đông đảo. Nhiều họa sĩ chuyên nghiệp chỉ chuyên vẽ và sáng tác truyện ehon cho trẻ nhỏ, họ cũng có thể là một "cặp bài trùng" - người sáng tác và người vẽ tranh; ngoài ra còn rất nhiều họa sĩ bán chuyên nghiệp sáng tác ehon.

Tiêu biểu, có thể kể đến tác giả Gomi Taro. Ông là tác giả ehon nhận được đánh giá cao cả trong và ngoài nước với các tác phẩm đã xuất bản sang tiếng Việt như: *Cá vàng trốn ở đâu rồi nhỉ?*, *Tất cả chúng ta đều đi ị*,... Hay tác giả Hayashi Akiko nổi tiếng với những series ehon như: *Chào Mặt Trăng*, *Cùng lau cho sạch nào*!, *Tay xinh đâu nhỉ?*, *Giày nhỏ đi thôi!* (dành cho lứa tuổi 0-2 tuổi)...; nhóm Accototo (tác giả Fukuda Toshio và Fukuo Akiko) với series ehon *Ai ở sau lưng bạn thế?*, Fukuzawa Yumiko với series ehon *Bull và Kana*, Hisako Madokoro và Michiko Nakagawa với series ehon *10 chú Ếch*, Tsutsui Yoriko và Hayashi Akiko với *Asae và em gái nhỏ*, *Trước khi đi dã ngoại*..., Shinta Cho với ehon *Chuyện xì hơi*...(dành cho lứa tuổi 3-10).

Những truyện tranh đã được xuất bản ở Việt Nam như: *Doraemon, 7 viên ngọc rồng, Naruto* trong tiếng Nhật gọi là *manga*. Vì manga bao gồm từng khung tranh nhỏ chủ yếu minh họa cho các nhân vật đối thoại giúp người đọc dễ hiểu hơn, nhưng lại không giúp trẻ nuôi dưỡng ngôn ngữ có tính tưởng tượng hay biểu lộ cảm xúc. *Nên ở Nhật ehon được đánh giá có tính giáo dục cao, còn manga chủ yếu mang tính giải trí cho trẻ mà thôi.*

Vì sao cha mẹ Nhật đọc ehon cho con nghe từ 0 tuổi?

Ehon được người Nhật coi như một thực phẩm của tâm hồn, giúp nuôi dưỡng khả năng phát triển ngôn ngữ, tư duy cho trẻ, giúp tâm hồn trẻ phong phú, giàu tính cảm thụ. Vì vậy, việc đọc ehon được đánh giá như một "bữa ăn" không thể thiếu mỗi ngày của mọi trẻ em Nhật. Ehon không chỉ là một giáo cụ để phát triển trí tuệ đơn thuần, cha mẹ Nhật còn coi *ehon như một "chiếc gương màu nhiệm" chỉ cho cha mẹ biết trẻ thích gì, có hứng thú với cái gì, đồng thời là phương tiện để cha mẹ trò chuyện cùng con, là cách để cha mẹ cho trẻ cảm nhận tình yêu thương của mình*.

Một kết quả điều tra cho thấy, trong số những sinh viên đỗ vào trường đại học Tokyo (đại học nổi tiếng nhất của Nhật) thì tỉ lệ được cha mẹ đọc ehon cho nghe từ khi còn nhỏ cao hơn hẳn so với những sinh viên ở các trường đại học khác. Rất nhiều nghiên cứu của các nhà giáo dục đã chỉ ra rằng, việc đọc ehon cho trẻ nghe từ nhỏ sẽ giúp trẻ:

- Nuôi dưỡng trí tưởng tượng, năng lực sáng tạo thông qua việc trẻ vừa được nghe cha mẹ đọc vừa được nhìn những hình ảnh phong phú của ehon.

- Nuôi dưỡng năng lực tư duy, khả năng ngôn ngữ bởi trẻ được tiếp xúc từ sớm với ngôn ngữ phong phú, giàu tính biểu cảm của ehon.

- Giúp trẻ giữ được sự cảm xúc điềm tĩnh, tâm trạng vui vẻ, không nổi cáu vô cớ, không vô lí dùng bạo lực hay gây hấn với người khác.

- Nuôi dưỡng tính trung thực và thông minh.

- Nuôi dưỡng tâm hồn phong phú, biết yêu thương mọi người, biết sống hạnh phúc.

- Nuôi dưỡng năng lực vượt qua khó khăn.

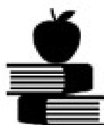
- Giúp cha mẹ tìm ra được cá tính và sở thích của con.

- Là sợi dây kết nối tình yêu thương giữa cha mẹ và con cái, bởi thông qua giọng đọc của cha mẹ, trẻ sẽ cảm nhận được tình yêu thương mà cha mẹ dành cho mình. Người Nhật luôn tâm niệm, cuốn sách tuyệt vời nhất chính là cuốn sách được đọc bằng giọng của cha mẹ[(1)]. Vì vậy, việc đọc sách cho con nghe hằng ngày là công việc chất chứa đầy tình yêu thương.

- Là công cụ giúp trẻ rèn luyện thói quen sinh hoạt, tính tự giác vì thông qua những ehon về chủ đề sinh hoạt trẻ sẽ học tập và làm theo.

- Bước đầu tiên đặt tiền đề để trẻ trở nên yêu thích việc đọc sách sau này.

- Ảnh hưởng đến giấc mơ và tương lai sau này của trẻ. Có nhiều người nói rằng, đôi khi việc đọc một cuốn ehon hồi nhỏ đã giúp họ nuôi dưỡng ước mơ sau này.

Văn hóa đọc ehon cho trẻ ở Nhật

Trong tiếng Nhật, đọc ehon cho trẻ nghe được gọi bằng cụm từ riêng "Ehon no Yomikikase (đọc là Ê-hon nô Yô-mi-ki-ka-sê). Nó đã trở thành một cụm từ phổ biến trong giáo dục trẻ thơ, luôn đứng đầu tất cả các bảng xếp hạng những thói quen giáo dục tốt cha mẹ nên làm cho con mà các nhà giáo dục khuyến khích cha mẹ Nhật.

Ehon được sáng tác với mục đích giáo dục trẻ thơ và trở nên phổ biến ở Nhật từ cách đây khoảng 70-80 năm.

Từ trước chiến tranh thế giới thứ hai, ehon được sáng tác dưới hình thức tạp chí dành cho các trường mẫu giáo như tạp chí Kodomonokuni, King book. Nhờ ảnh hưởng tốt của các tạp chí ấy mà sau chiến tranh lần lượt có thêm nhiều tạp chí ehon và các series ehon dành cho thiếu nhi của các nhà xuất bản ra đời.

Đồng thời picturebook của nước ngoài cũng được dịch sang tiếng Nhật, và cha mẹ Nhật không phân biệt ehon của Nhật hay picturebook của nước ngoài, đều gọi chung là ehon và đọc cho con nghe. Nhà xuất bản chuyên về ehon như Fukuinkan còn có tập san hàng tháng giới thiệu các ehon mới và hỗ trợ cha mẹ cách đọc ehon cho con nghe. Rất nhiều tạp chí tư vấn nuôi dạy trẻ đều dành thời lượng lớn và chủ đề để trao đổi về ehon.

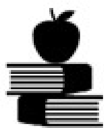
Ở Nhật, mỗi phường, quận hay thành phố đều có một thư viện, quy mô tùy theo lượng dân cư của quận hay thành phố đó. Mỗi thư viện đều có một góc truyện ehon dành cho thiếu nhi để trẻ em có thể đến đọc hay mượn về tự do. Trẻ từ 0 tuổi cũng được làm một thẻ thư viện riêng để cha mẹ có thể mượn sách về đọc cho con nghe. Hình ảnh những bà mẹ địu con đến mượn ehon, hay những em nhỏ tầm 4-5 tuổi đi cùng cha mẹ, hay học sinh tiểu học tự đi mượn sách ở thư viện là hình ảnh thường xuyên bắt gặp ở Nhật.

Ngoài ra, ở các trung tâm phúc lợi xã hội như các trung tâm vui chơi miễn phí cho trẻ nhỏ dưới 6 tuổi cũng có sẵn ehon cho các bé đọc ngay tại đó. Mỗi trường mẫu giáo, trường tiểu học, trung học cơ sở... đều có một thư viện cho học sinh đọc ehon thoải mái tại chỗ hoặc mượn về nhà. Đặc biệt, tại tất cả các nhà trẻ và trường mẫu giáo, việc đọc ehon cho trẻ là một trò chơi hằng ngày các cô giáo dành cho bé.

Ở các thư viện lớn đều có một "sân chơi" để các bé và cha mẹ tham

gia, đó là buổi tình nguyện đọc ehon cho bé nghe diễn ra vào một ngày cố định trong tuần. Trong buổi đọc ehon ấy, các tình nguyện viên, chủ yếu là những người trung niên đã về hưu sẽ đọc ehon, kể chuyện, dạy hát cho các bé được cha mẹ đưa đến tham gia. Đồng thời các tình nguyện viên sẽ giới thiệu các cuốn ehon hay để cha mẹ tham khảo và tư vấn về cách đọc ehon.

Còn tại nhà, cha mẹ Nhật đọc ehon cho trẻ như thế nào? Ehon chính là một giáo cụ giáo dục, một đồ chơi không thể thiếu trong mỗi gia đình Nhật. Dù là một bà mẹ bận rộn cả ngày đi làm về chỉ có chút ít thời gian buổi tối bên con thì họ vẫn cố gắng dành ra 10-15 phút mỗi ngày để đọc ehon cho con nghe. Hầu như mỗi trẻ đều có một tủ sách nho nhỏ của riêng mình.

Cách đọc ehon

Cách đọc ehon rất quan trọng vì nó ảnh hưởng trực tiếp đến tâm lí trẻ, khiến trẻ trở nên yêu hay ghét việc đọc ehon cũng như việc đọc sách sau này. Điều quan trọng nhất khi đọc ehon cho trẻ nghe chính là không khí thoải mái, không ép buộc để trẻ được trải nghiệm và thích thú với ehon theo cách của trẻ. Trẻ có thể giở ngược để xem, lật qua lật lại, liếm, gặm, xé... Mỗi hành động ấy đều mang ý nghĩa nhất định, vì vậy cha mẹ nên tôn trọng mong muốn ấy của trẻ. Hơn nữa, cha mẹ nên hướng tầm nhìn đến mục tiêu 10 năm sau con sẽ trở thành một người yêu thích sách, để dặn bản thân không được nôn nóng trông chờ vào kết quả ngay tức thì.

I. Đọc ehon cho con từ khi nào?

Ở Nhật, hầu hết cha mẹ bắt đầu đọc ehon cho con nghe từ khoảng 6 tháng tuổi trở đi, vì khi đó bé đã giữ được cổ và có thể ngồi thẳng trên lòng mẹ. Nhưng cũng có nhiều cha mẹ vẫn đọc ehon cho con từ khi mang thai, hay khi trẻ mới sinh. Vì đọc ehon cũng như cha mẹ đang hát cho con nghe một bài hát ru vậy. Được nhìn những tranh vẽ nhiều màu sắc, được nghe giọng đọc ấm áp của cha mẹ không chỉ giúp trẻ cảm nhận tình yêu thương mà còn giúp trẻ hứng thú với sự vật xung quanh mình.

II. Tư thế đọc và giọng đọc

- Với bất kỳ lứa tuổi nào, khi chọn sách cho con, cha mẹ nên đọc trước một lượt xem qua nội dung.

- Trước khi đọc cho trẻ nghe, cha mẹ nên tập đọc trước để nắm bắt nội dung và tinh thần của câu chuyện.

- Khi đọc lần đầu, cha mẹ nên đọc nhanh, không hỏi han để kích thích sự tò mò, gây hứng thú cho trẻ. Những lần đọc sau, cha mẹ có thể đọc chậm hơn, nếu trẻ hứng thú với hình ảnh nào đó thì nên ngừng lại để trẻ thưởng thức. Khi dừng lại, cha mẹ có thể kể về những điều liên quan đến hình ảnh hoặc chi tiết đó cho trẻ nghe. Khi đọc đến đoạn có nhân vật nào xuất hiện hay hành động nào đó thì cha mẹ vừa đồng thời đưa tay chỉ vào ảnh nhân vật hay hành động đó để giúp trẻ nâng cao

khả năng lí giải kiểu như “A, mặt trăng mỉm cười là như này”.

- Nếu trẻ thích một cuốn ehon nào đó, cha mẹ nên đọc đi đọc lại cho trẻ nghe. Việc đọc mãi một cuốn sách với người lớn là điều nhàm chán, nhưng với trẻ nhỏ, mỗi lần đọc là một lần trẻ khám phá ra một điều thú vị, có thể là logic, có thể là tình tiết, có thể là những khái niệm mới, có thể là bản thân nhân vật, có thể là ngôn ngữ,... Những phát hiện mới ấy giúp tư duy và trí tưởng tượng, khả năng lý giải và sự tập trung của trẻ được nuôi dưỡng.

- Giọng đọc: Nên đọc to, rõ ràng, cần nhấn nhá với những câu nhấn mạnh; nếu là đối thoại có thể có giọng đọc khác khi đổi vai.

* Với trẻ từ 0-3 tuổi:

- Cha mẹ nên bế trẻ để trẻ ngồi trên đùi hay ngồi trong lòng và giơ sách cách khoảng 20-30 cm để giúp bộ não trẻ tiếp thu tốt nhất. Tại sao ở lứa tuổi này, cha mẹ lại nên để trẻ ngồi trên đùi hay ngồi trong lòng nghe mình đọc sách? Bởi theo các nhà nghiên cứu thì đây là tư thế “gắn kết” nhất, “ấm áp” nhất, “thoải mái” nhất, “truyền cảm” nhất giữa cha mẹ và con. Giọng đọc thủ thỉ, ấm áp của cha mẹ, hướng mắt nhìn của cha mẹ, đôi bàn tay chỉ trỏ của cha mẹ sẽ dẫn dụ các con vào thế giới của câu chuyện nhanh nhất. Hơn nữa đây cũng là tư thế giúp một em bé tập trung vào những thứ trước mặt nhất.

- Đối với trẻ dưới 3 tuổi, cha mẹ nên đọc to, rõ ràng, chậm rãi với giọng điệu cao. Có những loại ehon dành cho lứa tuổi từ 0-2 tuổi rất ít chữ với mục đích để cha mẹ vừa nhìn tranh vừa sáng tác thêm câu chuyện theo ý riêng của mình.

- Với trẻ từ 2-3 tuổi thì giọng đọc trầm hơn so với lứa tuổi 0-1 tuổi, tốc độ đọc nhanh hơn nhưng cần phát âm to, rõ ràng.

- Với trẻ dưới 3 tuổi, khả năng lí giải ngôn ngữ chưa cao thì cha mẹ không cần đọc y nguyên theo như truyện mà có thể thêm thắt vào các từ ngữ biểu cảm hoặc các thán từ giống như là đang thủ thỉ kể chuyện; cha mẹ cũng có thể chỉ vào tranh và nói tên nhân vật cũng được,... miễn sao bé hứng thú với cách đọc ấy. Cha mẹ hãy coi nội dung cuốn ehon như một chủ đề để kể chuyện cho con, tạo ra không gian trò chuyện cùng con. Với những ehon có nội dung dài khiến trẻ chán nản bỏ giữa chừng thì cha mẹ có thể tùy cơ ứng biến, rút ngắn nội dung câu chuyện cho phù hợp. Hãy lấy bức tranh minh họa làm trung tâm để kể cho trẻ nghe lại câu chuyện một cách ngắn gọn hơn.

* Với trẻ trên 3 tuổi:

- Đối với trẻ ở độ tuổi này hoặc từ bậc tiểu học trở đi thì cha mẹ nên đọc nguyên văn cả câu chuyện để nâng cao năng lực lý giải cho trẻ. Nhất là những truyện nhi đồng hầu như rất ít tranh thì không cần cho trẻ xem tranh để kích thích và giúp trẻ phát huy trí tưởng tượng của mình.

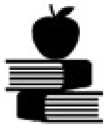
- Về cơ bản ehon là một câu chuyện ngắn, vì thế nếu trẻ tập trung thì cha mẹ nên đọc liền một mạch để kết thúc truyện chứ không nên chia ra làm nhiều lần. Cách làm này vừa nâng cao năng lực lí giải, vừa nuôi dưỡng hứng thú, cảm giác hạnh phúc vì làm được việc gì đó tới cùng cho trẻ.

- Đọc xong, cha mẹ có thể chơi trò đóng kịch, hóa thân vào nhân vật, hoặc có thể hỏi trẻ có cảm nhận thế nào về cuốn truyện, thích nhân vật nào, tại sao, nếu được thay đổi thì con sẽ thay đổi điều gì. Và cha mẹ cũng nên nói cho trẻ biết suy nghĩ của mình để cùng trao đổi. Cha mẹ cũng có thể chơi trò tóm tắt lại truyện với con, vẽ lại nhân vật hoặc chi tiết mà con thích,...

III. Cách đọc ehon cho trẻ nghe ở trường mẫu giáo

- Các cô giáo nên ngồi ở khoảng cách 1m so với em ngồi gần nhất, 5m so với em ngồi xa nhất. Các cô ngồi trên ghế, giơ cuốn ehon phía trước giữa khoảng ngực và bụng mình. Cách đọc tương tự như trên. Có điều, khi đọc trong tập thể sẽ có những em cắt ngang câu chuyện giữa chừng, đưa ra lời bình luận có thể vì thấy thú vị, có thể muốn gây sự chú ý của người lớn. Lúc này, các cô vẫn nên tập trung vào câu chuyện mình đang đọc, không nên trả lời em đó mà cắt ngang câu chuyện vì như thế sẽ phá vỡ thế giới câu chuyện của những em còn lại.

- Các cô giáo có thể vẽ lại tranh nhân vật sau đó kể lại câu chuyện dựa theo những bức tranh đó.

Thấu hiểu tâm lí để giúp con yêu thích ehon (ứng với từng giai đoạn phá triển)

- Giai đoạn đầu khi trẻ còn nhỏ và mới làm quen với ehon thì chỉ cần trẻ tập trung nhìn vài giây hay vài chục giây thôi cũng được. Trẻ có thể gặm hay liếm, hoặc giằng lấy để tự lật mở, hoặc muốn xé (khi trẻ định xé thì hãy thay bằng tờ giấy hoặc tờ báo). Đôi khi đang nghe đọc giữa chừng, trẻ chán bỏ đi chơi trò khác thì cha mẹ cũng không nên lấy đó làm thất vọng. Vì cha mẹ càng kỳ vọng muốn con nghe hết truyện sẽ càng dễ nảy sinh sự thất vọng, tâm trạng không còn vui vẻ nữa. Chỉ cần trẻ vui vẻ hứng thú với việc tiếp xúc với ehon ở giai đoạn đầu này là đạt mục tiêu.

- Vì sao trẻ chỉ thích đọc đi đọc lại một cuốn trong một thời gian dài? Đó là điều rất bình thường với trẻ nhỏ vì nhận thức của trẻ khác nhận thức của người lớn chúng ta. Trẻ cần có quá trình lặp đi lặp lại để lưu giữ những kiến thức và kí ức vào não bộ. Việc trẻ đòi đọc đi đọc lại cả chục lần, có khi trong suốt cả năm trời cùng một cuốn chứng tỏ rằng trẻ vô cùng thích thú với một chi tiết nào đó trong cuốn truyện. Hoặc mỗi lần đọc nó trẻ lại khám phá thêm một điều gì thú vị. Mỗi lần như thế, cha mẹ nên vui vẻ đọc lại theo yêu cầu của trẻ, thay vì cáu gắt và phàn nàn rằng sao con không chọn cuốn khác. Đến một thời điểm nào đó, trẻ sẽ không còn muốn đọc lại nó nữa, tức là trẻ đã hoàn thành hành trình khám phá cuốn sách đó rồi.

Ví dụ như câu chuyện này, Bon là một cậu bé rất thích ehon, đặc biệt là ehon có ô tô, hay các phương tiện di chuyển được. Dù mẹ đã mượn các ehon khác nhưng bao giờ Bon cũng chọn ehon ô tô để đưa cho mẹ đọc. Thời gian đầu Bon chỉ biết chỉ tay vào hình cái ô tô. Sau đó 2 tháng Bon đã biết chỉ tay vào cái bánh xe, và lúc nào cũng chỉ tay vào đó mỗi khi mẹ đọc rồi ê a báo cho mẹ biết. Khi đi dạo ngoài đường, hễ nhìn thấy ô tô là Bon đến gần quan sát bánh xe hoặc đứng từ xa chỉ vào bánh xe. Sau đó 2-3 tháng, Bon lại bắt đầu chỉ tay vào kí hiệu nhả khói trong tranh vẽ (kí hiệu biểu thị ô tô đang chạy nên nhả khói). Điều đó chứng tỏ rằng, sau một thời gian trẻ sẽ luôn phát hiện ra được một điểm mới thú vị nên cha mẹ đừng lo lắng vì sao trẻ chỉ thích đọc mãi một cuốn ehon nhé.

Hoặc Tủ sách **Người Mẹ tốt** liên tục nhận được rất nhiều chia sẻ thú

vị từ các mẹ về việc đọc ehon và tương tác của trẻ với ehon. Có bé thì thích đàn guitar nên thích những cuốn sách có hình ảnh đàn guitar, có bé thích con chó, con mèo nên thích những hình ảnh có con chó con mèo. Lại có bé thích máy khoan nên luôn tỏ ra hưng phấn với những cuốn sách có hình ảnh chiếc máy khoan hoặc những hình khối nhìn giống máy khoan. Lại có những bé thích bàn chải đánh răng nên cứ nhìn thấy là chỉ miết không thôi. Lại cũng có những bé thích gấu bông nên rất thích những cuốn sách có hình ảnh gấu bông và cười thích thú với điều đó,... Tựu chung lại, mỗi bé là một cá tính và có những sở thích khác nhau, việc đọc sách cho bé nghe sẽ giúp các bố mẹ hiểu thêm nhiều điều, cũng phát hiện ra rất nhiều đặc điểm tính cách lý thú của con. Qua những chi tiết tưởng chừng như rất nhỏ đó, cha mẹ sẽ tìm thấy ý nghĩa trong việc quan sát sự trưởng thành của con, sẽ thấy rằng nuôi dạy trẻ vui vẻ, hạnh phúc và thú vị biết chừng nào.

- Giai đoạn từ 0-3 tuổi là thời kỳ ghi nhớ nguyên mảng tuyệt vời nên cha mẹ hãy đọc đi đọc lại vài lần một cuốn truyện cho trẻ. Khi trẻ bắt đầu biết đọc, điều đó sẽ giúp trẻ phát huy hứng thú học hỏi, thỏa mãn trí tò mò, khả năng tự tìm tòi và năng lực sáng tạo. Cha mẹ có thể gợi mở cho trẻ bằng những câu hỏi: "Tại sao lại thế nhỉ, con thử tìm hiểu xem sao".

- Khi đọc ehon cho trẻ nghe, nếu muốn con nhận biết mặt chữ sớm, cha mẹ hãy lựa chọn những cuốn ehon ít chữ, chữ được in to, sau đó vừa đọc vừa chỉ cho con. Hãy ghi nhớ, nếu trẻ không thích việc đó thì cha mẹ đừng cưỡng ép, chỉ làm khi trẻ thích thú. Cũng đừng hỏi lại, vì như vậy trẻ sẽ thấy như bị "trả bài". Kết hợp với việc đó, khi đưa trẻ ra ngoài chơi, trước những bảng biểu, cha mẹ có thể dừng lại vài giây và đọc to cho trẻ nghe. Cha mẹ hãy cứ kiên trì, vì đã có rất nhiều chia sẻ, sau 3 năm cố gắng, có rất nhiều trẻ 3 tuổi đã đọc thông thạo.

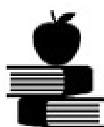
Mẹ Mun có chia sẻ với Tủ sách **Người Mẹ tốt**, khi đọc ehon cho cậu bé 18 tháng tuổi của mình nghe, với những cuốn "Chào mặt trăng!", "Giày nhỏ đi thôi!", "Tay xinh đâu nhỉ?", "Cùng lau cho sạch nào!", hay bộ 6 cuốn "Ai ở sau lưng bạn thế?", "Bé trứng", "Tất cả đều đi ị", "Cá vàng trốn ở đâu rồi nhỉ?",... chị đều vừa đọc vừa chỉ cho con nghe. Bỗng nhiên có hôm, cậu bé chỉ vào dấu ngã của chữ "CŨNG" trong cuốn "Tất cả đều đi ị", chị hiểu ý con, nên bảo "À, dấu ngã, dấu ngã, dấu ngã". Rồi, chị lấy bút vẽ lại dấu ngã cho con xem, những ngày sau đó, đi đâu chị cũng cùng con tìm những chữ có dấu ngã trên các tấm bảng hiệu ngoài đường, ngoài công viên, trong siêu thị, trên các vỏ hộp, trong những cuốn ehon hai mẹ con đọc,... Rồi từ dấu ngã, cậu bé lại tiếp tục với dấu hỏi, dấu nặng, dấu sắc, dấu huyền. Đó cũng là điều vô cùng thú vị mà

mẹ Mun cảm thấy rất ngọt ngào khi quan sát sự trưởng thành của con.

- Trẻ rất thích những câu chuyện mang tính hành động, phiêu lưu, bí hiểm, tưởng tượng như *Alice ở xứ sở thần tiên* mà thuật ngữ tiếng Nhật là "yukite kaerisi monogatari", tiếng Anh là "home-way-home". Khi trẻ tập trung được hơn 10 giây trở đi rồi, hãy bắt đầu những cuốn ehon như thế để trẻ được thỏa mãn trí tò mò và hứng thú hành động trong mình.

- Khi trẻ có thể lí giải được một câu chuyện mà không cần tranh, hoặc khi đọc một cuốn ehon màu từ đầu đến cuối không dừng thì hãy chuyển từ truyện có màu sắc sang truyện đen trắng. Đó là bước đầu tiên chứng tỏ năng lực lí giải của trẻ đã phát triển để tiến tới giai đoạn khó hơn là thích những câu truyện dài. Vì thế ehon cho trẻ tiểu học khoảng lớp 5-6 trở đi thường là tranh đen trắng.

- Nếu cha mẹ không đọc cho trẻ nghe, không theo sát thì trẻ dù lúc nhỏ rất thích ehon nhưng chưa chắc sau này lớn lên đã thích đọc sách. Chính vì thế, bước cuối cùng là phải chuyển từ giai đoạn thích ehon sang thích đọc sách, chính là trẻ nghe cha mẹ đọc truyện không cần nhìn tranh mà vẫn lí giải được. Đó là bước cao nhất để giúp trẻ tiến tới thích đọc sách sau này. Lúc này hãy bỏ qua ehon để tiến tới đọc câu chuyện dài như truyện cổ tích không cần tranh cho trẻ nghe. Nhiều người nghĩ rằng trẻ thích ehon thì sẽ thích đọc sách sau này, đó chính là một sai lầm rất lớn. Nếu không có bước cuối cùng này thì khả năng trẻ tự nhiên thích đọc sách sẽ không hoàn toàn xảy ra.

Chọn ehon như thế nào?

Ai là người chọn sách cho trẻ? Về cơ bản, cha mẹ chính là người chọn sách bởi vì cha mẹ chính là người dẫn đường đưa trẻ bước vào thế giới tuyệt vời của ehon. Vì thế khi chọn sách cha mẹ nên là người đọc qua nội dung cuốn ehon đó, đồng thời khi trẻ đã có thể đưa ra ý kiến thì nên tham khảo thêm ý kiến của trẻ. Hoặc có thể để trẻ chọn một cuốn, cha mẹ chọn một cuốn. Như vậy, trẻ sẽ thấy mình được tôn trọng, đồng thời cũng học được cách tôn trọng sự lựa chọn của người khác.

Ehon chính là dùng tranh để minh họa cho lời văn. Trẻ nghe đọc và nhìn hình ảnh đó để lí giải ngôn ngữ. Chính vì thế khi chọn ehon điều quan trọng chính là tranh minh họa và lời trong truyện có khớp nhau hay không. Có 2 loại truyện sẽ lưu lại mãi trong kí ức của trẻ, đó là: truyện để lại cho trẻ những kỉ niệm vui vẻ, khó quên; và truyện có thể khiến trái tim trẻ thổn thức, cảm động sâu sắc cho dù thời gian có trôi qua và trẻ có lớn lên chăng nữa.

- Giai đoạn 0-2 tuổi: Nên chọn truyện ít chữ, như thế cha mẹ có thể tự do sáng tạo chuyện cho trẻ.

Mẹ Mun chia sẻ, chị đọc sách cho con từ rất sớm, khi chọn ehon cho con, chị đã đọc trước nội dung, sau đó đọc to, rõ ràng, nhấn mạnh những câu cần nhấn mạnh. Giả dụ, khi đọc cuốn "Giày nhỏ đi thôi!" cho con nghe, đến đoạn "Bịch... Á... Đau quá! Ngã mất rồi!", chị diễn tả lại cảm xúc cho bé nghe bằng giọng đọc diễn cảm, nhấn nhá trầm bổng, cậu bé đã khóc nức nở và xoa cho bạn giày nhỏ. Với cuốn "Chào Mặt Trăng!" cũng vậy, cậu bé mếu máo khi mây che mất mặt trăng, với cuốn "Bull và Kana" cũng vậy, cậu bé đã khóc khi bạn Kana khóc. Rõ ràng, tâm trạng nhân vật và giọng đọc của cha mẹ có tác động đến sự nhận thức của trẻ rất lớn. Vì vậy, cha mẹ đừng đọc ehon cho bé nghe với cùng một tông giọng đều đều, vì như vậy sẽ không kích thích được trí tưởng tượng và nuôi dưỡng sự hứng thú bền bỉ ở trẻ với một cuốn sách.

- Giai đoạn 3-4 tuổi: Nên cho trẻ cảm nhận thế nào là hạnh phúc, trẻ càng tiếp cận với nhiều quan niệm hạnh phúc khác nhau sẽ càng làm nhân sinh quan của trẻ thêm phong phú.

- Giai đoạn 5-6 tuổi: Câu chuyện phải thỏa mãn mong muốn, kỳ vọng của trẻ như cái thiện thắng cái ác, mình sẽ làm được việc đó đến cùng, kích thích trí tò mò và đặt câu hỏi.

- Giai đoạn Tiểu học đến Trung học: Hướng trẻ đến một cách sống đúng đắn, trung thực.

I. Chọn ehon cho trẻ 0-3 tuổi

Riêng đối với trẻ 0-3 tuổi, việc chọn ehon rất quan trọng vì việc trẻ có yêu thích ehon giai đoạn này hay không sẽ tạo tiền đề cho giai đoạn tiếp theo. Một vài điểm chú ý mà cha mẹ nên lưu ý khi chọn ehon cho con như sau:

- Hình vẽ to, rõ ràng, không có quá nhiều chi tiết rối rắm. Đặc biệt là khung nhân vật, khuôn mặt, mắt, miệng phải rõ ràng mà khi nhìn vào khiến trẻ cảm thấy thích thú.

- Chủ đề truyện phải dễ hiểu, gần gũi với cuộc sống thường ngày. Câu chuyện có cấu trúc lặp đi lặp lại nhưng diễn biến cho thấy sự phát triển. Ví dụ điển hình là ehon dành cho trẻ từ 0 đến 3 tuổi mà trẻ thích nghe nhất thường có mô típ như truyện “Cùng lau cho sạch nào”, “Bé Trứng”... Cùng một hành động giống nhau là lau vết bẩn rơi ra khi ăn súp nhưng từng trang sách được triển khai trên các nhân vật khác nhau và ở những vị trí khác nhau mà mỗi trang trẻ lật tới lại là sự biến hóa khiến trẻ thích thú. Vì giai đoạn này trẻ cần nhất là những hành động lặp đi lặp lại vừa là để ghi nhớ, vừa hình thành trong tiềm thức một cảm giác an toàn và bình an.

- Câu văn ngắn gọn, có nhịp điệu tạo cảm giác thích thú khi trẻ nghe đọc.

- Những nội dung trừu tượng, thế giới phép thuật, không tưởng thì các bé dưới 3 tuổi chưa thể hiểu được nên các bé rất ít hứng thú.

- Các nhân vật trong truyện chính là những người bé đang tiếp xúc hằng ngày, qua đó sẽ giúp bé liên tưởng giữa câu chuyện và cuộc sống đời thường.

- Các nhân vật xuất hiện trong truyện không nên quá nhiều (không nên có quá 5 nhân vật).

- Câu chuyện thường đưa ra kết quả sau một loạt những hành động để bé học hỏi được bài học về quan hệ nhân quả, tức là có hành động thì sẽ có sự thay đổi.

- Khoảng 0-2 tuổi, hầu như bé chưa hiểu được khái niệm thời gian ngày mai, ngày kia, hôm trước... nên các cuốn truyện cho tầm tuổi này ít đề cập đến thời gian, nếu bắt đầu từ hôm nay thì kết thúc truyện cũng

là trong hôm nay. Có thể bắt đầu từ sáng rồi kết thúc buổi tối cũng được. Nhưng thường thì các câu chuyện trong ehon Nhật xảy ra trong khoảng thời gian rất ngắn, ít có yếu tố thời gian.

- Các hành động của nhân vật có tính lặp đi lặp lại khiến bé rất thích thú. Nếu bạn quan sát những đứa trẻ tầm 1-2 tuổi chơi bạn sẽ hiểu vì sao trẻ thích trò này. Khi lôgô xếp hình bị đổ, bé sẽ tháo từng miếng rời ra rồi từ từ ghép lại trong khi người lớn thì chồng một cái lên lại là xong, vì bé thích trải nghiệm quá trình của việc đó, còn người lớn chúng ta lại chỉ quan tâm đến kết quả của công việc.

Có những trẻ chỉ thích từ điển như từ điển ô tô, phương tiện giao thông, động vật, thực vật... và trẻ chỉ thích cha mẹ giở cuốn từ điển đó nói tên cho trẻ biết thay vì muốn đọc ehon có câu chuyện rõ ràng. Nhiều cha mẹ có con như thế đã lo lắng liệu trẻ chỉ thích từ điển thì sợ không nuôi dưỡng khả năng ngôn ngữ cho trẻ. Những cha mẹ nào có con như vậy hãy an tâm, vì thông qua từ điển ấy cha mẹ đã biết được con mình hứng thú với cái gì, và hãy sử dụng từ điển như một đồ chơi để chơi cùng con. Có thể biến hóa cách xem từ điển như tăng tốc độ lật, lật qua rồi lại lật lại, sử dụng các loại đồ chơi hoặc động thực vật trong đó để kể thành một câu chuyện...

Những cuốn ehon các bậc cha mẹ có thể tham khảo và tìm đọc cho bé:

1. Tác giả Hayashi Akiko với 4 cuốn: *Giày nhỏ đi thôi!*, *Cùng lau cho sạch nào!, Tay xinh đâu nhỉ?, Chào mặt trăng!*

Những câu chuyện nhỏ, có cốt truyện và diễn biến rất rõ ràng. Đó là câu chuyện của bạn giày nhỏ cố gắng nhảy thật cao, khi bị ngã đã tự mình đứng dậy trong *Giày nhỏ đi thôi!* Là việc tự xúc súp ăn ngon lành, khi súp bị dính bẩn ra quần áo thì biết lau giúp các bạn trong *Cùng lau cho sạch nào!* Là trò chơi ú òa nhận biết các bộ phận trên cơ thể bé đầy thú vị trong *Tay xinh đâu nhỉ?* Là câu chuyện ly kỳ mà bạn mây nói với mặt trăng trong *Chào Mặt Trăng!* Mỗi trang tranh từ bìa một đến bìa bốn đều tham gia vào diễn biến câu chuyện, chẳng hạn trong *Giày nhỏ đi thôi!* là từ lúc hình ảnh đôi giày chưa buộc dây đến lúc đôi giày đã cởi dây rồi đi ngủ,... tất cả đều tham gia vào câu chuyện kể, chính điều đó làm nên sự tinh tế lạ thường cho mỗi cuốn ehon. Đây là bộ ehon nổi tiếng và rất được yêu thích ở Nhật dành cho các bé dưới 3 tuổi. Những hành động có tính lặp đi lặp lại nhưng mỗi trang lại có sự thay đổi nhân vật chính là yếu tố hấp dẫn và biến hóa của truyện để thu hút trẻ.

2. Nhóm Accototo với bộ 6 cuốn *Ai ở sau lưng bạn thế?*

Bộ truyện gồm 6 cuốn, với chủ đề về các loài động vật trên cạn, dưới

biển, trên hoang mạc... sẽ giúp các bé từ 0-3 tuổi khám phá thế giới động vật phong phú. Đặc biệt, mỗi tranh gồm một con vật hoàn chỉnh, và một bộ phận của loài vật khác, thích hợp để mẹ và bé cùng đọc truyện, cùng chơi "đoán xem con vật tiếp theo là gì?".

3. Tác giả lời Kanzawa Toshiko, tranh Yagyu Genichiro với *Bé trứng*

Là cuốn truyện tràn ngập niềm vui và những điều thú vị dành cho trẻ từ 3-6 tuổi. Ở độ tuổi đang ham mê học hỏi, trẻ thích tự mình khám phá những điều xung quanh. Cuốn truyện là một gợi ý giá trị dành cho các bậc cha mẹ trong việc giúp trẻ nhận biết các sự vật trong cuộc sống. Bên trong mỗi quả trứng là gì nhỉ? Đó là bạn gà con, bạn gà thường kêu "chip, chip, chip". Còn ai đang trốn bên trong những quả trứng nhỏ xíu nhỉ? Đó là bạn rùa, bạn rùa kêu "cạch, cạch, cạch"; còn có cả bạn rắn, bạn chim cánh cụt, và bạn khủng long... Có vô vàn những bạn nhỏ đang chờ đợi bé khám phá trong mỗi quả trứng.

4. Tác giả Taro Gomi với 2 cuốn *Tất cả đều đi ị* và *Cá vàng trốn ở đâu rồi nhỉ?*

Tất cả đều đi ị là một câu chuyện vui về một hoạt động rất cá nhân, nhưng cũng rất đỗi tự nhiên của tất cả các loài – chuyện đi ị. Bằng cách đưa ra những hình ảnh sinh động mang tính so sánh giữa con người với các loài động vật khác, cha mẹ có thể dạy trẻ về cách tự đi vệ sinh đúng chỗ, đúng cách và sạch sẽ. Ngoài ra, cha mẹ cũng không nên cáu gắt với trẻ khi trẻ ị đùn bởi cả cha mẹ lẫn trẻ đều sẽ hiểu rằng, đây là một hoạt động sinh lí vô cùng tự nhiên. Mẹ Bon chia sẻ câu chuyện rằng nhờ đọc cho Bon nghe cuốn "Tất cả đều đi ị" mà Bon đã trở nên rất hợp tác trong việc tự mình cởi quần và thay bỉm. Nếu trước kia mẹ hay nói "ị thối quá" vô tình khiến Bon nhận thức rằng ị là xấu và không muốn nhìn, không chịu hợp tác thay bỉm, thì nay nhờ đọc cuốn này mẹ đã giúp Bon hiểu rằng "Ị là một việc rất tuyệt vời". Và được kiểm tra xem phân mình ị có đẹp hay không, dấu hiệu sức khỏe có tốt hay không đã biến thành một trò chơi. Con trẻ thì luôn luôn thích các trò chơi và tiếp nhận mọi sự vật dưới ánh mắt ngây thơ, hồn nhiên hướng thiện nên cha mẹ hãy biến mọi thứ như thế theo suy nghĩ của trẻ thì việc uốn nắn sẽ dễ dàng hơn rất nhiều.

Cá vàng trốn ở đâu rồi nhỉ? Có một bạn cá vàng, bạn rất thích đi trốn để các em nhỏ tìm kiếm. Các em hãy chú ý nhé, bạn trốn rất kỹ trong từng bức tranh, lúc thì ở chậu hoa, lúc lại ở tấm rèm cửa, có khi bạn còn trốn trong hộp kẹo nhiều màu sắc. Làm thế nào tìm ra bạn ấy bây giờ? *Cá vàng trốn ở đâu rồi nhỉ?* với những hình vẽ ngộ nghĩnh, màu sắc bắt mắt sẽ là món quà ý nghĩa mẹ dành tặng các bé từ 0-3 tuổi để cả nhà cùng bé đọc, cùng bé khám phá.

5. Tác giả Sachiko Kiyono với 6 cuốn *Bé mèo Notan*

Những câu chuyện đời thường của Notan và các bạn với những vui buồn, hờn giận trong các trò chơi quen thuộc, trong sinh hoạt thường ngày và trong mối quan hệ với chị em, bè bạn. Những tình huống hết sức trẻ thơ, hết sức đáng yêu sẽ vô cùng lôi cuốn các bạn nhỏ của chúng ta. Mèo Notan cũng chính là một series rất được các em nhỏ yêu thích ở Nhật. Chính những đề tài liên quan đến mọi việc bé làm hàng ngày mà khi cha mẹ đọc thì các bé thích bắt chước theo cũng là cách hỗ trợ hiệu quả để giúp cha mẹ uốn nắn con trong thói quen sinh hoạt.

II. Chọn ehon cho trẻ 3-6 tuổi

Đây là giai đoạn trẻ đã được làm quen với ehon từ trước đó, nên giai đoạn này, cha mẹ lưu ý khi chọn ehon cho trẻ:

- Nội dung và đề tài phong phú. Từ những chuyện mô phỏng cuộc sống thực tế, đến những chuyện thuộc về thế giới thần tiên,... hãy đọc cho trẻ nghe càng nhiều càng tốt. Lúc này trẻ vẫn chưa thật rành rọt đâu là thực đâu là hư cấu, nhưng không sao cả, hãy nuôi dưỡng trí tưởng tượng để trẻ thỏa sức bay bổng và mơ ước.

- Tranh vẽ nhiều chi tiết, càng tỉ mỉ càng tốt. Tranh vẽ có vai trò rất quan trọng với trẻ. Người lớn thường hay ngộ nhận rằng, những bức tranh phức tạp thì trẻ xem sẽ không hiểu gì, nhưng đó chỉ là đánh giá chủ quan và không có căn cứ. Hẳn các bố mẹ sẽ ngạc nhiên khi một em bé 3 tuổi lặng mình ngắm một bức tranh của Vincent Van Gogh, hay của một họa sĩ nổi tiếng nào đó. Bởi vậy, hãy chọn cho con những cuốn ehon có tranh vẽ tinh tế, màu sắc hài hòa, điều đó sẽ bồi dưỡng con mắt thẩm mỹ của con.

- Có nhiều tình tiết, cốt truyện có cao trào, kết thúc có hậu. Điều này rất quan trọng với trẻ, vì giai đoạn này trẻ đã có thể theo dõi truyện dài, những câu chuyện ít tình tiết không còn hấp dẫn trẻ được nữa. Kết thúc của câu chuyện sẽ ảnh hưởng đến tâm trạng của trẻ, và những câu chuyện không có cao trào sẽ không hấp dẫn trẻ. Vì vậy, cha mẹ hãy đọc trước nội dung rồi hãy chọn mua cho trẻ thay vì nghe người này người kia giới thiệu nhé.

Những cuốn ehon các bậc cha mẹ có thể tham khảo và tìm đọc cho bé:

1. Tác giả lời Tsutsui Yoriko, tranh Hayashi Akiko với *Chiến công đầu tiên của bé Mi*

2. Tác giả lời Kanzawa, tranh Abe Hiroshi với *Cá voi con ơi, lớn nhanh nào!*

3. Tác giả lời Nishiuchi Minami, tranh Horiuchi Seiichi với *Trường mẫu giáo của chú voi Grumpa*

Chiến công đầu tiên của bé Mi, Cá voi ơi, lớn nhanh nào!, *Trường mẫu giáo của chú voi Grumpa* là ba cuốn ehon của Nhật đầu tiên được xuất bản ở Việt Nam.

Chiến công đầu tiên của bé Mi kể chuyện bé Mi được mẹ giao đi mua sữa. Với một cô bé chưa bao giờ tự đi một mình, hành trình đến cửa hàng tạp hóa như một chuyến phiêu lưu đầy thử thách. *"Chiến công đầu tiên của bé Mi"* có thể coi là một trong những cuốn ehon kinh điển của Nhật mà mọi phụ huynh đều đọc cho con. Nội dung gần giống với chương trình truyền hình thực tế nổi tiếng "Một mình đi mua đồ", là chương trình quay lại việc cha mẹ nhờ những đứa trẻ tầm 3-4 tuổi tự đi mua đồ một mình và camera đi sau dõi theo mà không cho trẻ biết. Về sau nhà xuất bản Fukuinkan đã có hẳn một series truyện với tựa đề "Chiến công đầu tiên của bé" tuyển tập những cuốn ehon dạy trẻ tự lập như cuốn "Chiến công đầu tiên của bé Mi". *Cá voi ơi, lớn nhanh nào!* lại kể về chú voi con mới chào đời, thích bơi lội, hòa mình vào biển cả. Còn *Trường mẫu giáo của chú voi Grumpa* xoay quanh chú voi Grumpa vì quá bẩn thỉu nên mọi người bắt đi làm việc. Ở bất kỳ công việc nào chú cũng làm ra những thứ quá khổ và bị đuổi đi. Cuối cùng, Grumpa quyết định mở trường mẫu giáo và chơi đùa cùng trẻ con. Trường mẫu giáo mà Grumpa mở có thể được coi là trường mẫu giáo trong cổ tích của mọi trẻ em, nơi mọi thứ bình thường trong cuộc sống hàng ngày bỗng biến hóa thành những thứ khổng lồ theo đúng trí tưởng tượng của trẻ thơ.

4. Tác giả Yumiko Fukuzawa với 2 cuốn *Bull và Kana, Bull và Kana chơi trốn tìm*

Bull và Kana kể về chú chó Bull đến nhà cô bạn nhỏ Kana ở, nhưng làm thế nào để làm bạn được với Kana bây giờ? Bull bèn nghĩ ra cách "chạy tới liếm mặt, âu yếm Kana", tuy nhiên, Kana giật mình òa khóc "oa... oa... oa". Rồi Bull lại nghĩ cách khác để lấy lòng cô bé Kana như: "Hát cho Kana nghe", "Giả vờ nằm ra sàn nhà giống gấu bông"... tuy nhiên, Kana đều òa khóc và bỏ chạy. Bull buồn lắm, lặng lẽ chui vào chuồng, bỏ ăn. Liệu rằng Bull và Kana có thể trở thành đôi bạn được không?

Bull và Kana chơi trốn tìm - Vì muốn được Kana quan tâm tới mình, nên Bull đã cắp theo chú gấu bông Kuma đi trốn. Kana có tìm

được Bull không, Kana có giận Bull không nhỉ?

5. Tác giả Shinta Cho với *Chuyện xì hơi*

Là một cuốn truyện thú vị giải thích với các em về việc đánh rắm, tại sao có rắm thối và rắm không thối, và thực ra đánh rắm là một việc rất tự nhiên, các em đừng bao giờ nhịn đánh rắm nhé. Nếu nhịn đánh rắm, chúng ta sẽ bị đau bụng, chóng mặt và cả đau đầu nữa đấy các bé. Vậy đánh rắm là gì nhỉ? Vì sao chúng ta lại đánh rắm? Có phải chỉ riêng trẻ em mới đánh rắm không hay tất cả mọi người, mọi loài động vật đều đánh rắm nhỉ?

6. Tác giả Satoshi Kako với *Chuyện những chiếc răng*

Các bé hay ăn kẹo, uống nước hoa quả và nhai kẹo cao su đúng không nào? Còn có bé không chịu đánh răng mỗi ngày nữa. Vậy làm thế nào để các bé hiểu hơn về vai trò của những chiếc răng? Nguyên nhân bị sâu răng? Tác dụng của những chiếc răng đối với mỗi người? Quan trọng nhất là cách bảo vệ hàm răng khỏe mạnh để phòng tránh các bệnh về răng. *Chuyện những chiếc răng* là một gợi ý thú vị dành cho các bậc cha mẹ và các em nhỏ. Cuốn sách nhỏ bé với những hình ảnh mình họa chi tiết, ngộ nghĩnh sẽ giúp các bé hiểu hơn về hàm răng của mình và rèn luyện thói quen chăm sóc sức khỏe răng miệng ngay từ khi còn nhỏ.

7. Tác giả lời Matsuoka Kyoko, tranh Hayashi Akiko với *Mako và chuyến phiêu lưu trong bồn tắm*

Mako và chuyến phiêu lưu trong bồn tắm kể về cậu bé Mako ưa sạch sẽ, thích tắm và có thể tự tắm được một mình. Bước vào phòng tắm cùng với bạn vịt con Puka, cậu bé tưởng tượng thêm nhiều người bạn mới và đáng yêu cùng đến tắm cùng với mình. Những người bạn nhỏ vừa chơi đùa, trò chuyện rôm rả trong phòng tắm vừa tự tắm cho mình thật sạch sẽ. Thế giới của trẻ con vô cùng đa dạng và giàu trí tưởng tượng được thể hiện qua câu chuyện Mako và chuyến phiêu lưu trong bồn tắm sẽ giúp các bạn nhỏ sẽ học được tính tự giác vệ sinh cá nhân và cảm thấy thích thú khi hòa mình cùng với cậu bé Mako đáng yêu.

8. Tác giả Akiko Hayashi với *Trước khi đi dã ngoại*

Ngày chủ nhật nắng đẹp, cô bé Ayako được đi picnic cùng bố mẹ. Các bạn nhỏ đã từng được bố mẹ đưa đi dã ngoại chưa nhỉ? Chắc các bạn đều rất thích cùng mẹ chuẩn bị đồ ăn, cùng bố sắp xếp đồ mang theo và mặc bộ váy đẹp nhất để đi chơi đúng không? Cô bé Ayako cũng vậy. Nhưng chuyện gì đã xảy ra với Ayako khi bé nảy ra ý tưởng giúp bố mẹ và tự làm đẹp cho bản thân? Cuốn sách sẽ đem tới cho các em câu chuyện về

cô bé Ayako thông minh, hoạt bát và thích giúp đỡ bố mẹ.

9. Tác giả Nagako Suzuki với *Món quà từ cửa sổ*

Thỉnh thoảng, các bé thường bị sốt. Mỗi lúc bé bị sốt, mẹ sẽ không cho bé ra ngoài chơi phải không nào? Bạn nhỏ Nana cũng vậy, bạn rất muốn ra ngoài công viên chơi cùng bạn bè, nhưng mẹ bảo bạn đang sốt phải ở trong nhà. Nana buồn lắm, ngoài kia bạn Yuka, Etsu, và bạn Jun có lẽ đang chơi rất vui. Bất chợt, có tiếng gọi ngoài cửa sổ, các bạn biết Nana bị sốt không thể ra ngoài, nên đã mang tới cho cô bé rất nhiều điều bất ngờ. *Món quà từ cửa sổ* là cuốn truyện vô cùng đáng yêu về thế giới trẻ thơ, ở đó có tình bạn, có thiên nhiên, và đặc biệt các em nhỏ hãy theo dõi xem "chú bướm đuôi nhạn" trong truyện từ đâu ra nhé.

10. Tác giả Tabata Seiichi, Nobe Akiko và Shizawa Sayoko với *Bàn tay kỳ diệu của Sachi*

Đây là cuốn truyện cảm động về cô bé Sachi với một bàn tay bị dị tật nên tự ti khi bị các bạn khác chê cười. Cô luôn tự hỏi tại sao mình không giống như những người khác.

Trước trăn trở của những bậc cha mẹ trong việc làm thế nào để con mình và những người xung quanh hiểu được khuyết tật ở tay chân, Hội cha mẹ có con khuyết tật tứ chi đã nghĩ về một cuốn truyện tranh ehon và ngỏ lời nhờ nghệ sĩ Bata sáng tác.

Tác phẩm đã mất đến 5 năm để hoàn thiện và được xuất bản vào năm 1985. Đến năm 2010, cuốn sách đã đạt tới 650.000 bản vào dịp kỷ niệm 25 năm ngày xuất bản và được liệt vào danh sách Sách bán trong thời gian dài nhất ở Nhật Bản.

Bàn tay kỳ diệu của Sachi là cuốn ehon Nhật Bản mà khi đọc xong nó, người lớn sẽ thấy có bao điều phải suy ngẫm, còn trẻ nhỏ sẽ học được rất nhiều điều.

11. Tác giả Tsutsui Yoriko và Hayashi Akiko với *Asae và em gái bé nhỏ* và *Em gái bị ốm*

Asae và em gái bé nhỏ - Asae được mẹ nhờ trông em gái đang ngủ một lúc để mẹ ra ngân hàng có việc. Khi em gái thức dậy, Asae đã dẫn em ra ngoài chơi trong lúc chờ mẹ về. Để em được vui, cô bé đã vẽ một đường ray tàu hỏa thật dài. Nhưng rồi, khi ngẩng lên, cô bé không thấy em gái Aya đâu. Asae vội vã lao ra ngoài phố tìm em, vừa chạy vừa lo lắng "Không biết em Aya đang ở đâu, Aya ơi!". Hành trình từ nhà ra phố, rồi chạy qua những con hẻm để tới công viên tìm em gái của Asae diễn ra như thế nào? Cô bé đã tìm thấy em gái Aya ở đâu? Thật là quá sức tưởng tượng với một em bé để lạc em phải không nào.

Em gái bị ốm - Asae rất thích búp bê Hoppeko, mỗi lần trước khi đi học, Asae lại cẩn thận đặt búp bê vào xe nôi. Một hôm, khi từ trường mẫu giáo trở về, Asae thấy mẹ cõng em gái Aya trên lưng để đi tới bệnh viện. Ở nhà chỉ còn một mình, trời lại còn tối sầm lại, bên ngoài đổ mưa lớn. Asae ôm búp bê Hoppeko thật chặt, trong lòng vô cùng lo lắng cho em Aya đang ở bệnh viện. Ngày hôm sau, Asae được cùng bố vào bệnh viện thăm em. Cô bé đã chuẩn bị cho Aya rất nhiều món quà, nhưng để em thật vui và mau khỏi bệnh thì nên tặng gì nhỉ? “A, đúng rồi!” - Asae bèn lấy ra một tờ giấy thật đẹp và bắt đầu gói một gói gì đó rất to.

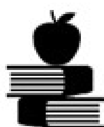
Những câu chuyện xoay quanh Asae và em gái nhỏ chắc chắn sẽ nhận được sự yêu thích của các em nhỏ về nội dung gần gũi và hình vẽ sinh động.

12. Tác giả Hisako Madokoro và Michiko Nakagawa với series 18 cuốn *10 chú Ếch*

Trong cái ao hình vuông bằng bê tông, có 10 chú Nòng Nọc. Một chú bé nghịch ngợm đã mang các chú từ đầm Quả Bầu về thả ở đây. Rồi, một ngày kia, 10 chú Nòng Nọc lớn thành 10 chú Ếch. Hành trình trở về - khám phá - trải nghiệm cuộc sống của 10 chú Ếch chính thức bắt đầu. 18 tập truyện là 18 khó khăn, thử thách, cũng là 18 trải nghiệm mới mẻ vô cùng thú vị chắc chắn sẽ khiến các bạn nhỏ vô cùng thích thú.

...

Và còn rất rất nhiều những cuốn ehon thú vị khác nữa mà Tủ sách **Người Mẹ tốt** muốn dành tặng các bé. Để tiện theo dõi lịch phát hành ehon mới và những vấn đề liên quan đến nuôi dạy con, mời các bậc cha mẹ cập nhật trên facebook Tủ sách **Người Mẹ tốt** nhé.

I. Tạo môi trường để trẻ có hứng thú với việc đọc ehon

Môi trường thân thiện với ehon chính là yếu tố tiên quyết giúp trẻ hứng thú với ehon. Cha mẹ nên tạo một giá sách nhỏ không cần quá cầu kỳ, phức tạp nhưng làm sao ở nơi trẻ có thể với tay lấy dễ dàng, là nơi trẻ chơi thường xuyên nhất. Chính vì thế, ehon nên được đặt ở phòng khách và phòng ngủ ở dưới thấp để lúc nào cũng hiện ra trong tầm mắt trẻ.

Nếu trẻ chưa thực sự hứng thú với ehon thì đầu tiên cha mẹ hãy cho trẻ nhìn thấy việc đọc sách của mình. Khi nhìn thấy cha mẹ đọc sách thường xuyên, chắc chắn trẻ sẽ tiến đến gần để xem cha mẹ đang làm gì, sau đó dần dần sẽ đòi cha mẹ đọc cho nghe.

Mẹ MiKa chia sẻ, khi chưa có con chị không có thói quen đọc sách, nhưng từ ngày có con, để bồi dưỡng thói quen này cho con, chị đã tự thay đổi. Để cô con gái 3 tuổi thấy được sự thay đổi của mình, lúc đầu chị chọn những cuốn truyện tiếu lâm Việt Nam mỏng, sau đó là những tác phẩm thiếu nhi kinh điển ngắn như "Totochan cô bé bên cửa sổ", "Chuyện Mèo dạy Hải Âu bay",... chị ngồi đọc những lúc việc nhà cửa đã xong. Đặc biệt, đi đâu chị cũng mang theo một cuốn sách nhỏ và giở ra đọc khi ngồi chờ xe, chờ tàu, chờ khám bệnh,... Nhờ vậy cô con gái của chị giờ đây cũng vô cùng yêu thích sách.

II. Mỗi ngày hãy đọc một cuốn do con chọn, một cuốn do cha mẹ chọn

Khi trẻ bắt đầu thích đọc ehon rồi hãy tăng số lượng ehon lên bằng cách tạo thói quen đọc một cuốn do trẻ chọn, và một cuốn do cha mẹ chọn. Đây cũng là cách giải quyết được vấn đề là cha mẹ muốn đọc cho con nghe cuốn mình cho là hay nhưng lại không phải là cuốn con thích.

Mỗi ngày trẻ có thể đòi đọc cả 10-15 cuốn ehon, cũng có khi chỉ đòi đọc duy nhất 1-2 cuốn bé thích nhất. Cốt yếu là cha mẹ để trẻ được làm

theo mong muốn của bản thân, như vậy trẻ sẽ giữ được hứng thú lâu dài với việc đọc sách.

III. Khi hai anh (chị) em chênh tuổi nhau thì đọc ehon như nào?

Giả sử nhà bạn có một bé 4 tuổi và một bé 1 tuổi mà nếu đọc một cuốn ehon thì chắc chắn sẽ có một bé nghe, còn một bé ngủ hoặc phá bĩnh. Nếu có thể hãy chia thời gian đọc cho mỗi trẻ vào các thời điểm khác nhau trong ngày. Hoặc là hãy trao nhiệm vụ cho đứa lớn để đứa lớn có cảm giác mình "ra dáng anh chị", như là chọn truyện đọc cho em nghe, hoặc nếu biết đọc rồi thì sẽ thay mẹ đọc cho em nghe. Cha mẹ hãy nhớ là làm gì cũng nên ưu tiên anh (chị) trước, có như vậy thì hai anh (chị) em mới hòa thuận được. Cha mẹ có thể biến hóa theo nhiều cách như: chia lịch 3 ngày đọc cho anh (chị), 3 ngày đọc cho em; hoặc là bố đọc cho một bé, mẹ đọc cho một bé. Nếu cha mẹ quá bận bịu không đủ thời gian ngày nào cũng đọc cho con nghe thì có thể lên kế hoạch đọc 1-2 ngày trong tuần để duy trì thói quen đó.

IV. Nuôi dưỡng năng lực tưởng tượng cho trẻ bằng ehon

Ngoài ra, để nâng cao năng lực tưởng tượng cho trẻ thì việc đọc ehon cần kết hợp với trải nghiệm ở thực tế. Cha mẹ hãy cho bé cơ hội đi tìm hiểu, khám phá những thứ ở ngoài thực tế được đưa vào sách. Ví dụ như con cá, bông hoa, bó rau ở siêu thị, hay con chim, con voi, con khỉ ở vườn bách thú.

Đọc thật nhiều chỉ cố để nhồi nhét kiến thức cho con không phải là mục đích của việc đọc ehon cho con nghe. Ehon giúp xây dựng trí tưởng tượng, hình tượng hóa sự vật bằng ngôn ngữ nên hãy kết hợp thật nhiều kỹ năng, trong nhiều trường hợp để kết nối những gì viết trong ehon với chính sự vật hàng ngày. Ví dụ dễ hiểu nhất ở đây chính là bé nhìn quả chuối trong tranh, khi đi chợ bé được sờ vào quả chuối và bé hiểu "à thì ra quả chuối là cái này". Rồi bé sẽ tưởng tượng nhiều hơn như "quả chuối màu vàng thì có vị gì nhỉ, ăn có ngon không, mẹ có thích chuối không nhỉ, có làm nước trái cây được không..." chính là những cái trẻ tưởng tượng mà ta không nhìn được. Năng lực tưởng tượng, liên tưởng và kĩ năng tư duy ấy mới chính là chìa khóa giúp trẻ sinh tồn trong xã

hội sau này.

Mẹ Bông chia sẻ, cô bé 14 tháng tuổi nhà chị rất thích cuốn sách "Cùng lau cho sạch nào!", có hôm chị phải đọc đi đọc lại cuốn sách đó đến hơn chục lần mà cô bé vẫn chưa chán. Đọc nhiều đến nỗi, chị cứ nhắm mắt lại cũng tưởng tượng được chỗ ấy có những chữ gì, sắp xếp ra sao, tranh vẽ màu sắc ra sao,... Tình cờ có hôm cho con ăn cháo xong, chị cũng thấy cô bé mặt mũi lem nhem, nên nhớ đến hình ảnh bạn nhỏ trong cuốn sách, nên nói "Ai thế nhỉ, bạn nào thế nhỉ, bạn nào bị dính lem nhem thế này nhỉ, có phải bạn Bông yêu của mẹ không?". Lúc đầu cô bé ngạc nhiên tròn xoe mắt nhìn, sau đó thì thích chí cười khanh khách, rồi ra hiệu ý bảo mẹ nói lại, và lần đó chị phải lặp đi lặp lại câu nói ấy đến cả chục lần. Sau đó, với những cuốn như "Tay xinh đâu nhỉ?", "Chào Mặt Trăng!", "Giầy nhỏ đi thôi!", chị cũng áp dụng chơi trò chơi đó với con. Và chị ngạc nhiên nhận ra, con dường như yêu thích cuốn sách đó hơn, tương tác với mẹ cũng nhịp nhàng hơn.

V. Liên hệ với thực tế sẽ giúp trẻ mở rộng phạm vi hứng thú

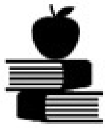
Nhiều cha mẹ thắc mắc, làm thế nào để trẻ hứng thú nhiều hơn với các loại ehon thay vì chỉ tập trung vào 1-2 cuốn yêu thích. Cha mẹ hãy bắt chước các chủ đề có trong ehon rồi ứng dụng làm cho trẻ xem, hoặc cho trẻ quan sát thực tế, trải nghiệm nó trong thực tế rồi sau đó mới đọc ehon. Đây là cách làm hiệu quả giúp con mở rộng sở thích.

Ví dụ như Bon tầm 15 tháng tuổi, mẹ đưa cuốn "Tay xinh đâu nhỉ?" nhưng cu cậu không có hứng thú. Hôm đó mẹ thấy Bon cứ cầm cái khăn tắm kéo lê từ nhà trong ra nhà ngoài, mẹ đoán chắc đây là thời kỳ mẫn cảm của con với khăn, thú bông rồi. Mẹ lấy khăn quấn vào người Bon rồi chơi trò hỏi "Bon ơi, tay con đâu nào", "Bon ơi, chân con đâu rồi" thế là Bon thích thú tìm cách giơ tay ra khỏi chăn, giơ chân lên. "A, mẹ bắt được chân rồi", mẹ chụp lấy chân khiến cu cậu rất thích thú với trò này. Sau đó mẹ đưa cuốn "Tay xinh đâu nhỉ" và Bon chỉ tay vào ảnh mẹ bé quấn khăn, chăm chú ngồi nghe mẹ đọc. Từ đó trở đi cu cậu rất thích cuốn truyện đó, bắt mẹ đọc cho nghe suốt.

Với cuốn "Mako và chuyến phiêu lưu trong bồn tắm", đầu tiên mẹ cho Bon làm quen với bồn tắm trước. Cuối tuần nào Bon và bố cũng vừa tắm vừa chơi trò nghịch nước trong bồn. Bố mua bong bóng xà phòng về dạy Bon thổi, bố mua ống nước rồi dạy Bon cách thổi để nước bắn tóe ra từ đầu bên kia đã bị bịt hờ, hay chơi trò bắt cá trong bồn... Sau đó

Bon rất thích vào bồn tắm, đặc biệt là nhìn thấy cuốn “Mako và chuyến phiêu lưu trong bồn tắm” là cu cậu chỉ tay vào bong bóng xà phòng rồi ê a, bắt đầu hứng thú với cuốn ehon này.

Mẹ đã làm tương tự với các cuốn còn lại trong series đó, tùy theo từng trường hợp nhưng rất hiệu quả.

Những điều cha mẹ cần tránh để trẻ không ghét việc đọc sách

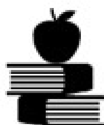
- Giai đoạn 0-4 tuổi, nếu như trẻ không được rèn luyện thói quen đọc sách thì lớn lên sẽ khó nuôi dưỡng tình yêu bền chặt với việc đọc sách. Nhất là trong thời đại công nghệ thông tin ngày nay, các thiết bị như điện thoại thông minh, máy tính bảng có sức hấp dẫn rất lớn, khi cho trẻ tiếp xúc nhiều chúng sẽ kéo trẻ rời xa khỏi những trang sách. Từ đó trẻ sẽ mất dần thói quen đọc sách, thói quen tự tra cứu và tìm hiểu nếu như thói quen đọc sách không được nuôi dưỡng bền chặt.

- Tuyệt đối đọc xong không kiểm tra lại xem trẻ có nhớ hay không như kiểu "tra bài": "con có nhớ nội dung truyện kể gì không", "có nhân vật nào nhỉ, nhân vật ấy làm cái gì nhỉ..." hoặc đang đọc dừng lại hỏi trắc nghiệm trẻ. Bởi như thế sẽ gây áp lực tâm lí cho trẻ, khiến trẻ không còn hứng thú với việc đọc ehon nữa. Hãy cứ để tự bản thân trẻ nói ra khi trẻ muốn trao đổi.

- Khi con muốn cha mẹ đọc cho nghe dù đã biết đọc đi nữa, hãy đáp ứng mong muốn ấy của trẻ. Cho đến 10 tuổi cha mẹ vẫn nên đọc sách cùng con dù con đã biết đọc, vì đó là khoảng thời gian ngọt ngào trẻ vẫn muốn được cha mẹ chiều chuộng để cảm nhận tình yêu thương và sự quan tâm. Có những cha mẹ vì quá nôn nóng muốn con tự đọc sớm mà bỏ qua mong muốn ấy, kết quả là trẻ thất vọng và bắt đầu chán ghét việc đọc sách.

- Hãy tôn trọng quyền lựa chọn của con. Có một người bố học vị rất cao và rất thích đọc sách nên cũng muốn con mình phải đọc những sách tham khảo, triết học kinh điển để tích lũy tri thức. Nhưng trẻ lại chưa muốn đọc những cuốn sách đó, và kết quả là chỉ vì sự kỳ vọng và ép buộc của người bố mà khiến cậu bé trở nên ghét việc đọc sách.

- Không nên lấy việc đọc ehon để phục vụ mục đích dạy chữ sớm nếu trẻ chưa hứng thú. Vì ehon trước hết là công cụ giao tiếp giữa cha mẹ và con cái để tăng thêm tình yêu thương, là giáo cụ để giúp trẻ phát huy trí tưởng tượng, vốn từ nhưng nó chỉ có thể phát huy tính hiệu quả khi trẻ có hứng thú và say mê với nó. Nếu trong lúc đọc cha mẹ cứ bắt trẻ đánh vần để xem chữ này là chữ gì sẽ làm trẻ mất hết sự tập trung để trí tưởng tượng của mình bay theo câu chuyện. Dần dà, trẻ không cảm nhận được cái hay của ehon và không còn hứng thú. Vì thế khi trẻ không có hứng thú với việc đọc chữ thì tốt nhất cha mẹ không nên dạy trẻ hay bắt trẻ đánh vần.

Chuyện kể bên lề

I. Cha mẹ Nhật nỗ lực đọc sách cho con như nào?

Theo một trang web rất được cha mẹ hâm mộ về dạy con đọc ehon của Nhật, đã có những kết quả thống kế từ những bản điều tra dành cho các bậc cha mẹ như thế này trên 4 mặt:

- Thói quen đọc ehon cho con: 95.2% các cha mẹ đều đọc truyện cho con, trong đó mỗi ngày đều đọc và đọc nhiều ngày trong tuần là 83.5%.

- Đọc ehon cho con khi nào: 57.1% là đọc bất cứ thời gian nào con thích hoặc vào buổi trưa, sau bữa ăn, còn 38.1% là trước khi đi ngủ.

- Đọc bao nhiêu cuốn mỗi ngày: 32.7% các cha mẹ đọc 1 cuốn truyện, 51.0% cha mẹ đọc từ 2 - 4 cuốn mỗi ngày cho con, còn lại thì nhiều hơn 5 cuốn mỗi ngày.

- Mỗi lần đọc cho con bao lâu: 52.3% cha mẹ là đọc 10 - 20 phút mỗi lần, 38.5% là đọc khoảng 5 phút, và còn lại là trên 30 phút để đọc cho con.

Điều đó chứng tỏ ở Nhật cha mẹ rất chú trọng đến việc đọc truyện cho con nghe. Đọc đến đây chắc rằng các bậc cha mẹ đã phần nào cảm nhận được trẻ con Nhật được cha mẹ nuôi dạy như thế nào.

II. Nói không với Iphone, Ipad

Nếu như ở Việt Nam hình ảnh các em nhỏ được cha mẹ cho chơi Ipad, Iphone vô tư để giết thời gian hoặc để tranh thủ việc nhà, hay thậm chí là khi con mè nheo, con không chịu ăn thì lấy ra để dụ con, là điều bắt gặp thường xuyên, thì ở Nhật hầu như không bao giờ có cảnh tượng đó. Ở trên xe điện hay nơi vui chơi thì cha mẹ cho trẻ đem theo sách truyện, đồ chơi và ngồi chơi trong lúc chờ đợi. Có nhiều lí do mà một trong số đó là cách để không nuông chiều trẻ, tránh cho trẻ những đòi hỏi về vật chất, chơi những đồ smart phone đó trẻ sẽ bị cuốn hút vào và khó luyện cho trẻ tập trung.

Ngoài ra không cho trẻ dùng điện thoại của mình đó là một cách dạy

trẻ biết tôn trọng đồ dùng của người khác. Trẻ sẽ không được phép dùng đồ người khác nếu không hỏi ý kiến ngay cả người thân như cha mẹ. Đó cũng là một trong những lí do giúp trẻ Nhật và người lớn Nhật sẽ không tự tiện lấy đồ của người khác nếu không hỏi ý kiến người đó.

Để hiểu hơn về thế giới công nghệ kỹ thuật số có ảnh hưởng thế nào đến tâm hồn trẻ, mời các bậc cha mẹ tìm đọc thêm cuốn sách *Cha mẹ thời đại kỹ thuật số* của tác giả Shin Yee Jin do Công ty Cổ phần Sách và Truyền thông Quảng Văn phát hành.

III. Luyện thói quen tự tra cứu và đọc sách buổi sáng

Phương pháp giáo dục của Nhật có một điểm rất hay đó là luyện cho trẻ thói quen tự tra cứu, tự học để giúp trẻ phát huy tính chủ động tìm tòi và sáng tạo trong học tập và nghiên cứu. Tiếng Nhật có đặc trưng là có rất nhiều từ đồng âm nhưng khác chữ Hán và khác nghĩa, vì thế ở tiểu học và trung học thì quyển từ điển tiếng Nhật luôn là vật bất li thân.

Những nhà giáo dục nhận thấy việc trẻ dùng kim tự điển những năm tháng đầu đời sẽ không tốt cho trẻ trong việc luyện thói quen tự tra cứu, vì thế thời gian gần đây phong trào dùng từ điển bằng giấy đã được phục hưng trở lại. Những nhà biên soạn từ điển cũng vô cùng tỉ mỉ khi bỏ công đi quan sát thực tế ghi lại những từ ngữ quan sát được ở trên đường, bảng hiệu,... để liên tục cập nhật nội dung làm ví dụ minh họa trong từ điển để trẻ dễ hiểu.

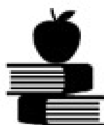
Hầu như tất cả các trường tiểu học của Nhật đều có giờ đọc ehon và đọc sách buổi sáng. Hình thức đọc sách rất đa dạng. Mỗi ngày 15 phút sẽ có một giáo viên đọc ehon trên loa phát thanh của trường và các em sẽ trật tự ngồi trong lớp để lắng nghe. Hoặc mỗi lớp sẽ đọc riêng theo từng lớp, cô giáo sẽ đọc cho cả lớp nghe. Hoặc thời gian 15 phút buổi sáng trước tiết học các em đọc thầm trong im lặng.

IV. Người Nhật đọc sách khi nào?

Người Nhật đọc sách khi nào trong khi công việc vô cùng bận rộn. Họ tranh thủ mọi lúc mọi nơi như đứng đợi tàu, ngồi trong xe điện, trên xe bus...

Rất nhiều người Nhật có thói quen dành ra mỗi ngày khoảng 30 phút đến 1 tiếng để đọc sách. Có lẽ, ngay từ khi còn nhỏ được tiếp xúc

với sách truyện nên việc thích đọc sách đã trở thành một điều tự nhiên đối với nhiều người Nhật. Tuy nhiên gần đây hình ảnh giới trẻ Nhật chăm chú vào chiếc điện thoại khi ngồi trên tàu điện đã trở nên phổ biến. Và những người trung niên phản ánh rằng giới trẻ Nhật đang bị công nghệ cuốn hút khiến họ xa rời những cuốn sách. Trào lưu gần đây của dân công sở là chuyển qua dùng sách nghe trên tàu hoặc trong lúc đi bộ. Vì những lúc xe điện đông hoặc lúc đi bộ họ không thể đọc sách được nên việc thuê trả gói một số cước nhất định và được nghe người khác đọc cho mình nghe chính là một cách tiết kiệm thời gian hiệu quả.

Tạo môi trường cho con thích đọc ehon ở Việt Nam

Nếu như ở Nhật cha mẹ có thể mượn ehon cho con đọc rất dễ dàng thì ở Việt Nam lại rất khó khăn vì thư viện ít, vì sách cũng chưa đảm bảo nội dung, và thói quen đọc truyện cho con từ 0 tuổi cũng chưa hình thành rõ nét. Hiện nay, số lượng các ehon Nhật và ehon nước ngoài đã tăng lên khá nhiều, nhiều cha mẹ muốn mua cho con đọc hết các bộ nhưng lại không đủ kinh tế. Mà mỗi cuốn ehon trẻ chỉ đọc một loáng là xong, nhu cầu một ngày được đọc 10-15 cuốn là rất lớn.

Vậy thì mô hình thư viện cụm dân cư, khu chung cư rất nên được khuyến khích xây dựng để làm nơi trao đổi ehon cho nhau vừa giảm chi phí cho cha mẹ các em vừa được đọc nhiều cuốn. Nếu người lớn dạy trẻ biết cách trân trọng giữ gìn sách, giữ lời hứa khi mượn thì sẽ là mô hình rất tốt khi mà thư viện chưa được phổ biến như hiện nay.

Ngoài ra mỗi trường mầm non cũng nên có một thư viện cho các em. Phụ huynh có thể đóng góp để làm thư viện chung cho các em mượn về nhà đọc rồi hôm sau đem đến trả lại. Nếu biết chia sẻ theo cách đó thì chúng ta đang từng bước nỗ lực để xã hội hóa việc đọc truyện cho trẻ nghe.

Lời cuối

Có thể nói văn hóa đọc truyện ehon cho bé nghe "Ehon no yomikikase" của cha mẹ Nhật chính là một thói quen giáo dục tuyệt vời ở giai đoạn ấu thơ để nuôi dưỡng nên những thế hệ người Nhật yêu thích đọc sách, có trí tuệ hiểu biết, có nhân cách tốt và thói quen sống đúng đắn tạo nên diện mạo cho cả xã hội Nhật khiến thế giới luôn ngưỡng mộ. Với mong ước trẻ em Việt Nam cũng được tiếp xúc với những cuốn ehon đặc sắc của trẻ em Nhật Bản, cha mẹ Việt Nam cũng tạo cho mình thói quen đọc sách từ nhỏ cho con như cha mẹ Nhật, để phát huy trí tuệ và nhân cách cho thế hệ tương lai Việt Nam, tài liệu nhỏ này hi vọng sẽ là một cẩm nang nho nhỏ giúp cha mẹ thực hiện điều đó.

Cuộc đời con trẻ sẽ thay đổi khi tư duy và thói quen của cha mẹ thay đổi. Người Nhật dạy con không bằng những gì cao siêu, chỉ gói gọn trong 6 chữ "Yêu thương", "Kiên nhẫn", "Trò chuyện", "Khen ngợi", "Thừa nhận" và "Tin tưởng". Vì thế bước đầu tiên để cha mẹ giúp con yêu thích sách là hãy "Kiên nhẫn", "Khen ngợi", và "Tin tưởng" vào con nhé.

Nguyễn Thị Thu (biên soạn)

ĐỌC EHON CHO BÉ

Chịu trách nhiệm xuất bản:
Giám đốc - Tổng biên tập KHÚC THỊ HOA PHƯỢNG

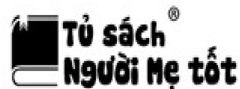
Biên tập: Nguyễn Hòa Bình
Thiết kế bìa: Thu Hà
Trình bày: Nguyễn Nguyễn
Sửa bản in: Nguyễn Hà

NHÀ XUẤT BẢN PHỤ NỮ
39 Hàng Chuối, Hà Nội
ĐT: (04) 39717979 - 39717980 - 39710717 - 39716727 - 39712832.
FAX: (04) 39712830 * E-mail: nxbphunu@vnn.vn
Website: www.nxbphunu.com.vn

Chi nhánh:
16 Alexandre de Rhodes - Q. I - TP Hồ Chí Minh. ĐT: (08) 38234806

In 5.000 cuốn khổ 10,5x15 cm tại Công ty TNHH in Thanh Bình
Địa chỉ: 432, đường K2, P. Cầu Diễn, Q. Nam Từ Liêm, Hà Nội
Giấy xác nhận ĐKXB Số: 103-2016/CXBIPH/30-1/PN ký ngày 12/1/2016
Giấy Quyết định xuất bản số: 47/QĐ-PN ký ngày 22/1/2016
In xong và nộp lưu chiểu năm 2016
Mã ISBN: 978-604-56-3239-0

LIÊN KẾT XUẤT BẢN

Is a registered trade mark of Quangvan Media and Books JSC

Trụ sở chính tại Hà Nội:
B11 ngõ 280, Hồ Tùng Mậu, P. Phú Diễn, Q. Bắc Từ Liêm, Hà Nội
Tel: (84-4) 3797 0609 * Fax: (84-4) 3797 0609
Văn phòng đại diện tại Tp. Hồ Chí Minh:
20/2 Núi Thành, phường 13, quận Tân Bình, Tp.Hồ Chí Minh
Tel: (84-8) 6297 0488 * Fax: (84-8) 6297 0488

Homepage: www.quangvanbooks.com
Email: nguoimetot@quangvanbooks.com
Wordpress: quangvan.wordpress.com
Facebook: www.facebook.com/TuSachNguoiMeTot